

## **Valtuustoaloite: ikääntyneiden ja vähävaraisten ravitsemuksen ja sosiaalisten kontaktien kouluruokailun avulla**

Khall 30.03.2026 § 57

Valtuutetut Marko Ahola, Niina Haapakoski, Mika Pietikäinen ja Esko Loukkola ovat jättäneet 11.3.2026 valtuustoaloitteen ”Ikääntyneiden ja vähävaraisten ravitsemuksen ja sosiaalisten kontaktien kouluruokailun avulla”:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kärsämäen kunta mahdollistaa eläkeläisille ja vähävaraisille kuntalaisille lounasruokailun kunnan kouluruokalassa edullisella 2 euron omavastuu hinnalla. Kärsämäen kunta sitoutuu maksamaan aterian todellisten kustannusten ja omavastuun välisen erotuksen

### **Perustelut**

Kärsämäen kunnan strategian ytimessä tulee olla inhimillisyys ja huolenpito heikommassa asemassa olevista kuntalaisista. Monen ikääntyneen ja vähävaraisen arjessa nousevat elinkustannukset ja yksinäisyys ovat merkittäviä haasteita, jotka heikentävät elämänlaatua ja terveyttä

### **Toimenpide**

Pyydämme kuntaa selvittämään käytännön järjestelyt (kuten ruokailuajat ja ilmoittautumiskäytännöt) siten, että kokeilu voidaan aloittaa mahdollisimman pian. Arvokas arki on pienten tekojen ja inhimillisten päätösten summa.”

Tarkemmat perustelut ilmenevät liitteenä olevasta aloitteesta.

Esittelijä

kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee aloitteen tietoonsa saatetuksi ja lähettää sen edelleen hyte-lautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös

Yksimielisesti hyväksyttiin.

HYTEltk 19.05.2026 § 15

Sivistysjohtaja on selvittänyt käytännönjärjestelyjä palveluntarjoajan kanssa kokeiluun liittyen.

Kouluruokailuun on mahdollista osallistua arkisin 11.10-12.00 välisenä aikana. Keittiö perii ruokailijoilta omavastuuhinnan ja laskuttaa kuntaa erillisellä laskulla loppuosasta.

Ruokailu toteutetaisiin ilmoittautumisperusteisesti, niin että ruokailijat ilmoittavat edellisellä viikolla seuraavan viikon ruokailupäivät. Kokeilu voisi käynnistyä koulun alkaessa 11.8.2026 ja jatkuisi vuoden loppuun, ensisijaisena kohderyhmänä olisivat ikääntyneet. Kustannusten arvioidaan olevan syyslukukaudelta noin 7000 euroa

Esittelijä

sivistysjohtaja Ira Toppinen

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Päätösehdotus           | Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta merkitsee tiedokseen tehdyt selvitykset, sekä esittää kunnanhallitukselle kokeilun käynnistämistä syyslukukaudeksi 2026.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Päätös                  | Yksimielisesti hyväksyttiin.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Khall 15.06.2026 § 107  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Esittelijä              | Tuukka Kuisma, vt. kunnanjohtaja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Päätösehdotus           | Kunnanhallitus päättää palauttaa asian hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle uudelleen valmisteltavaksi. Asian valmistelussa tulee määrittää tarkemmin kokeilun käytännön järjestelyt, erityisesti kokeilun kohderyhmä sekä huomioida päätöksen yritysvaikutusten arviointi tasapuolisuuden näkökulmasta.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Päätös                  | Yksimielisesti hyväksyttiin.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| HYTEltk 07.09.2026 § 22 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|                         | <p>Kunnanhallitus palautti asian hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle uudelleen valmisteltavaksi. Jatkovalmistelussa edellytettiin kokeilun käytännön järjestelyjen tarkempaa määrittelyä, erityisesti kohderyhmän osalta, sekä yritysvaikutusten arviointia tasapuolisuuden näkökulmasta.</p> <p>Jatkovalmistelun aikana sivistysjohtaja on ollut yhteydessä Kärsämäellä lounasruokailua tarjoaviin toimijoihin. Valmistelun perusteella hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta esittää, että kunnassa käynnistetään määräaikainen lounasruokailun palvelusetelikokeilu.</p> <p>Kokeilun kohderyhmänä ovat kaikki 65 vuotta täyttäneet kärsämäkiset henkilöt. Kokeilun tavoitteena on edistää ikääntyvien kuntalaisten hyvinvointia, toimintakykyä, ravitsemusta sekä sosiaalista osallisuutta. Samalla pyritään tukemaan paikallisten palveluiden käyttöä. Palvelusetelin arvo on 2 euroa yhtä lounasateriaa kohden. Asiakas valitsee itse haluamansa kokeiluun hyväksytyn palveluntuottajan, esittää palvelusetelin aterioinnin yhteydessä ja maksaa aterian hinnan sekä palvelusetelin arvon välisen erotuksen palveluntuottajalle. Palveluntuottajat laskuttavat kunnalta toteutuneiden aterioiden perusteella palvelusetelien arvon kuukausittain. Palvelusetelit noudetaan Kärsämäen kunnan asiointipisteestä.</p> <p>Kokeilu toteutetaan ajalla 1.10.2026-1.4.2027. Kokeilujakson päätyttyä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta arvioi kokeilun toteutumista, kustannuksia, osallistujamääriä ja vaikutuksia sekä päättää mahdollisen jatkovalmistelun tai vakinaistamisen tarpeesta.</p> <p>Yritysvaikutusten arviointi</p> <p>Palvelusetelimallissa asiakas voi vapaasti valita haluamansa kunnan hyväksymän palveluntuottajan. Kunta hyväksyy palveluntuottajat erillisellä</p> |

päätöksellä yhtenäisten ja ennalta määriteltujen kriteerien perusteella. Kaikilla ehdot täyttävillä Kärsämäellä lounasruokailua tarjoavilla toimijoilla on mahdollisuus hakeutua palveluntuottajaksi yhdenvertaisin ehdoin. Kokeilu ei ohjaa asiakkaita tietyn palveluntuottajan palveluihin, vaan asiakkaat tekevät valinnan itse. Tämän vuoksi yritysvaikutusten arvioidaan olevan tasapuoliset ja kilpailuneutraaliteetin kannalta hyväksyttävät. Kunnan tehtäviin kuuluvat myös elinkeinojen kehittäminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.

#### Valtiontukiarviointi

Kokeilun yritysvaikutuksia ja EU:n valtiontukisääntelyn soveltuvuutta on arvioitu valmistelun yhteydessä. Koska kokeilu on tarkoitus rajata Kärsämäen kunnan alueella toimiviin palveluntuottajiin, toimenpiteellä voi olla vaikutuksia markkinoilla toimivien yritysten väliseen kilpailuasetelmaan. Kuntien on raportoitava EU:n valtiontukisäännösten mukaiset vähämerkityksiset tuet (De minimis) Euroopan komission keskitettyyn rekisteriin 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä.

#### Kohderyhmän koko

Tilastokeskuksen mukaan Kärsämäellä oli vuoden 2024 lopussa 2 373 asukasta, joista 65 vuotta täyttäneitä oli 30,9 prosenttia. Näin ollen lounasruokailun palvelusetelikokeilun ensisijaisen kohderyhmän koko on arviolta noin 730-740 henkilöä

Käyttäjiä Käyttö 2 lounasta/vko 6 kk kustannus

50 hlö 2 €/ateria noin 5 200 €

100 hlö 2 €/ateria noin 10 400 €

150 hlö 2 €/ateria noin 15 600 €

Käytännössä kaikkien kohderyhmään kuuluvien ei arvioida käyttävän palvelua. Vastaavissa matalan kynnyksen hyvinvointipalveluissa osallistumisaste jää yleensä selvästi kohderyhmän kokonaismäärää pienemmäksi. Kokeilulla saadaan tietoa palvelun todellisesta kysynnästä, käyttöasteesta ja kustannusvaikutuksista mahdollista jatkovalmistelua varten.

#### Vaikutusten arviointi

- Edistää ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointia ja ravitsemusta.
- Tukee sosiaalista osallistumista ja ehkäisee yksinäisyyttä.
- Lisää paikallisten palveluiden käyttöä.
- Kokeilu tuottaa tietoa mahdollisen pysyvän toimintamallin arviointia varten.
- Kunnan kustannukset määräytyvät toteutuneiden palvelusetelien käytön perusteella.

Esittelijä

sivistysjohtaja Ira Toppinen

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on merkinnyt tiedokseen asiassa tehdyn jatkovalmistelun ja esittää kunnanhallitukselle seuraavaa:

Käynnistetään yli 65-vuotiaille kärsämäkisille suunnattu lounasruokailun palvelusetelikokeilu, joka toteutetaan ajalla 1.10.2026-1.4.2027 seuraavin ehdoin:

1. palvelusetelin arvo on 2 euroa yhtä lounasateriaa kohden;
2. palveluseteli on käytettävissä arkipäivisin kunnan hyväksymillä lounasruokailua tarjoavilla palveluntuottajilla Kärsämäellä;
3. asiakas maksaa aterian hinnan ja palvelusetelin arvon välisen omavastuuosuuden;
4. palveluntuottajat laskuttavat kunnalta toteutuneet palvelusetelit kuukausittain, kunta raportoi summat Euroopan komission keskitettyyn rekisteriin 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä;
5. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta seuraa kokeilun toteutumista ja arvioi sen vaikutukset kokeilujakson päätyttyä.

Päätös

Yksimielisesti hyväksyttiin.

Khall 14.09.2026 § 144  
29/00.01.02/2026

Esittelijä

Tuukka Kuisma, vt. kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää:

Käynnistää yli 65-vuotiaille kärsämäkisille suunnattu lounasruokailun palvelusetelikokeilu, joka toteutetaan ajalla 1.10.2026-1.4.2027 seuraavin ehdoin:

1. palvelusetelin arvo on 2 euroa yhtä lounasateriaa kohden;
2. palveluseteli on käytettävissä arkipäivisin kunnan hyväksymillä lounasruokailua tarjoavilla palveluntuottajilla Kärsämäellä;
3. asiakas maksaa aterian hinnan ja palvelusetelin arvon välisen omavastuuosuuden;
4. palveluntuottajat laskuttavat kunnalta toteutuneet palvelusetelit kuukausittain, kunta raportoi summat Euroopan komission keskitettyyn rekisteriin 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä;
5. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta seuraa kokeilun toteutumista ja arvioi sen vaikutukset kokeilujakson päätyttyä;
6. kuluvan vuoden osalta kokeilu toteutetaan Hyte-lautakunnan vuoden 2026 talousarvion määrärahojen puitteissa, lisämäärärahaa tarkoitukseen ei esitetä.

Päätös

Yksimielisesti hyväksyttiin.